

บทที่ ๔

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องการสำรวจความต้องการสื่อการสอนของครูและนักเรียนในโรงเรียน
พยาบาลมกุฎนครรั้งและอนามัย กองทัพบก มีดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความต้องการในการเลือก การใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียน
พยาบาลมกุฎนครรั้ง และอนามัยกองทัพบก
๒. เพื่อศึกษาความต้องการ และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้อสื่อการ
สอนของครู
๓. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้อสื่อการสอนในการเรียนการสอน
๔. เพื่อหาแนวทางในการผลิต การใช้อสื่อการสอนให้เหมาะสม
กับความต้องการของครูและนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับประชากร ๒ กลุ่ม
คือ

๑. ครูที่สอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในโรงเรียนพยาบาลมกุฎนครรั้งและ
อนามัย กองทัพบกประมาณ ๕๐ คน

๒. นักเรียนทั้ง ๔ ชั้นปีประมาณ ๒๐๐ คน

ผู้วิจัยได้ส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ที่ช่วยตนเองกับทางไปรษณีย์ โดย
ได้รับแบบสอบถามคืนจาก ครู จำนวน ๖๔ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๒๕ ของจำนวนประชากร
เฉพาะกลุ่ม และได้รับแบบสอบถามคืนจากนักเรียนจำนวน ๑๙๔ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๒๕
ของจำนวนประชากรเฉพาะกลุ่ม แล้วนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยการหาค่าร้อยละ
และการจัดเข้าสู่ส่วนกลาง คือ ค่าเฉลี่ย และฐานนิยม

ผลการวิจัย

ข้อสังเกตทั่วไปของครู จากแบบสอบถาม พบว่า ครูส่วนใหญ่มีพื้นฐานเดิมเป็นพยาบาล และมีวุฒิปริญญาตรี ยกเว้นครูพิเศษ ซึ่งวุฒิปริญญาโท รองลงมาจะมีวุฒิปริญญา และประกาศนียบัตร ทั้งส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนนาน ๑ - ๕ ปี นอกจากครู กศ.บ และมีเพียงส่วนน้อยมากที่สอนนาน ๑๖ - ๒๐ ปี

ในด้านความรู้ และประสบการณ์ทางโสตทัศนศึกษา ครูส่วนใหญ่จะสังเกต ครู อาจารย์ ผู้บรรยายอื่น นอกจากครู กศ.บ ที่ได้รับการศึกษามาโดยตรง รองลงมาเคยศึกษา ค้นคว้า จากเอกสาร ตำรา หนังสือต่าง ๆ และมีครูบางคนเคยเรียนวิชาโสตทัศนศึกษา หรือเคยได้รับคำแนะนำทางโสตทัศนศึกษามาบ้าง แต่ยังมีครูส่วนน้อยจากครูประจำของ ร.ร. และครู นชต.พบ. ที่ไม่เคยได้รับการศึกษาอบรมมาก่อน

สื่อการสอน ที่ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้บ่อย ได้แก่ กระดานดำ การสาธิต และห้องสมุด

สื่อการสอนที่ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้นาน ๆ ครั้ง ได้แก่ แผนภาพ แผ่นภาพทึบแสง และเครื่องฉายทึบแสง เทปบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกเสียง การทดลอง และการศึกษานอกสถานที่

สื่อการสอนที่ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้น้อยมาก เจลลี่อยู่ในเกณฑ์ไม่เคยใช้เลย นั้นไม่มี

สื่อการสอนที่ครู ส่วนใหญ่ต้องการใช้มาก ได้แก่ กระดานดำ สไลด์และเครื่องฉาย แผ่นภาพโปร่งใสและเครื่องฉายข้ามศีรษะ เครื่องขยายเสียง และห้องสมุด

สื่อการสอนที่ครูส่วนใหญ่ ต้องการใช้น้อยได้แก่ ภาพถ่าย การศึกษานอกสถานที่ และนิทรรศการ

สื่อการสอนที่ครูส่วนใหญ่ต้องการใช้น้อยมาก เจลลี่อยู่ในเกณฑ์ไม่ต้องการ ได้แก่ ของล้อแบบ

ครูส่วนใหญ่จะพิจารณาเลือกใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องวัตถุประสงค์และเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา รองลงมาชี้ความสะดวกในการใช้ และมีครูจำนวนน้อยมากที่เลือกสื่อการสอนราคาแพง

ครูส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า การจัดหาสื่อการสอนจากงบประมาณของทางราชการ ควรเป็นหน้าที่ของครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหาร ทั้งแหล่งสื่อการสอนที่ไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ อาจจะได้จากเจ้าหน้าที่ร่วมกับครูและนักเรียนช่วยกันผลิต หรือ ใช้เงินพิเศษ โดยครูแต่ละประเภทจะใช้สื่อการสอนจากแหล่งที่มาต่าง ๆ กัน แต่ส่วนใหญ่ไม่เคย ยืมสื่อการสอนจากกฤษฎีกาศึกษา ทหารบกและโรงพยาบาลอื่น ๆ และเป็นที่น่าสังเกตว่าครู-พิเศษทุกคนจะใช้ของส่วนตัวบ่อย

ในด้านความต้องการให้เก็บสื่อการสอน ครูส่วนใหญ่ต้องการให้นายทหาร เครื่องช่วยฝึกเก็บสื่อการสอนทุกประเภทไว้ในคลัง นอกจากสื่อการสอนที่ติดประจำห้องและต้องการให้เจ้าหน้าที่ห้องอุปกรณ์ เป็นผู้ซ่อมแซมสื่อการสอนเล็ก ๆ น้อย ๆ

ในด้านการจัดบริการ ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ที่มีการบริการน้อย ได้แก่ เจ้าหน้าที่นายทหาร เครื่องช่วยฝึก ตลอดจนลูกมือช่วยผลิต ชนิดและจำนวนสื่อการสอน ที่มี การบริการยืม - คืนสื่อการสอน บริการด้านวัสดุสิ้นเปลือง เพื่อผลิตสื่อการสอน และการบริการเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือ สำหรับการบริการที่มีน้อยมาก เฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ ไม่มีเลย ได้แก่ การจัดทำรายการทั้งชนิดและจำนวนสื่อการสอน และคู่มือการใช้สื่อการสอน

สาเหตุที่ครูส่วนใหญ่ไม่ใช้สื่อการสอน เนื่องจากไม่สามารถหาสื่อการสอนที่ต้องการสอน และมีความเห็นตรงกันว่า การเสียเวลาที่จะทำให้อสอนไม่ทันตามเวลาที่ตารางสอนกำหนดมิใช่เป็นสาเหตุทำให้ไม่ใช้สื่อการสอน

สาเหตุที่ครูส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอน เนื่องจาก ช่วยประหยัดเวลาในการสอน อธิบายบทเรียนได้ง่ายขึ้น

เมื่อต้องการยืมสื่อการสอน ครูส่วนใหญ่จะแจ้งหรือจองล่วงหน้า และลงชื่อในสมุดเป็นหลักฐาน ยกเว้นครูพิเศษจะขอยืมทันที สำหรับระยะเวลาในการยืมสื่อการสอนนั้น ไม่นานอน และการปฏิบัติเมื่อส่งคืน จะให้เจ้าหน้าที่ตรวจและเซ็นรับในฟอร์มขอยืม และลงชื่อในสมุดเป็นหลักฐาน

ปัญหาและอุปสรรค ที่ครูส่วนใหญ่พบได้แก่ สื่อการสอนมีจำนวนน้อยและไม่ตรงกับเรียนปฏิบัติงาน

ประจำภาค ไม่มีเวลาเตรียมสื่อการสอน และไม่ทราบว่าโรงเรียนมีสื่อการสอนอะไร และไม่ทราบว่า จะยืมได้จากแหล่งใด

สำหรับข้อเสนอแนะของครู ได้แก่ กว้รจัดสื่อการสอนให้เพียงพอ จากเงินงบประมาณ ของราชการ และจากงบพิเศษ และควรมีการอบรมครู เกี่ยวกับการใช้และการบำรุงรักษา

ข้อสังเกตทั่วไปของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นประเภทบุตรทหารบก ประจำการและทุนประเภทกองทัพบกใกล้เคียงกัน และส่วนใหญ่ไม่เคยเรียนวิชาชีพอื่นมาก่อน สำหรับวิชาชีพอื่นที่เคยเรียนมากที่สุด คือ ผู้ช่วยพยาบาล

นักเรียนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า การสอนด้วยสื่อการสอนได้ประโยชน์มากกว่า การสอนด้วยคำพูด รองลงมาเห็นว่าได้ประโยชน์เท่า ๆ กัน และการใช้สื่อการสอนประกอบการเรียน ให้ผลมากในเรื่องช่วยให้เข้าใจบทเรียนดีขึ้น ประหยัดเวลา ปฏิบัติตามได้ถูกต้อง ทำให้เกิดความสนใจ จำบทเรียนได้แม่นยำและนาน ตื่นเต้นกระตือรือร้นและสนใจ ต่อสื่อการสอน ทั้งเพิ่มประสบการณ์และเห็นของจริงมากขึ้น

วิชาที่ใช้สื่อการสอนบ่อย ได้แก่ วิชาพยาบาลขั้นพื้นฐาน และวิชาชีพที่สัมพันธ์กัน วิชาที่ใช้ใช้น้อยมาก เจ็ดอยู่ในเกณฑ์ไม่เคยใช้ คือ มนุษยศาสตร์ ยกเว้น นักเรียนชั้นปีที่ ๔ ซึ่งเห็นว่ามีนาน ๆ ครั้ง

สื่อการสอนที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับ ประสบการณ์ในการเรียนการสอน บ่อย ๆ ได้แก่ กระดานดำ สไลด์และเครื่องฉาย แผ่นโปร่งใสและเครื่องฉายข้ามศีรษะ และการสาธิต

สื่อการสอนที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับ ประสบการณ์ในการเรียนการสอนนาน ๆ ครั้ง ได้แก่ แผนภาพ แผนภูมิ ภาพถ่าย เทปบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกเสียง และ การศึกษานอกสถานที่

สื่อการสอนที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับ ประสบการณ์น้อยมาก เสี่ยงอยู่ในเกณฑ์ไม่เคยใช้ ได้แก่ แผ่นภาพทึบแสงและเครื่องฉายภาพทึบแสง

สำหรับสื่อการสอนที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์มาก ได้แก่ หุ่นจำลองของจริง ของตัวอย่าง ฟิล์มภาพยนตร์และเครื่องฉายสไลด์และเครื่องฉาย แผ่นภาพโปร่งใส และเครื่องฉายข้ามศีรษะ เครื่องขยายเสียง และการสาธิต

สื่อการสอนที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์น้อยได้แก่ ภาพถ่าย กระดานป้ายนิเทศน์ แผ่นภาพทึบแสงและเครื่องฉายทึบแสง เทปบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกเสียง และนิทรรศการ

นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า ครูประจำของ ร.ร. และครู กศ.บ. ใช้สื่อการสอนน้อย สำหรับครูพิเศษใช้สื่อการสอนน้อย

สื่อการสอนที่โรงเรียนพยาบาล ทบ. ยังไม่มี และนักเรียนมีความต้องการและเห็นความสำคัญมาก ได้แก่ สไลด์จุลทัศน์และเครื่องฉาย บทเรียนสำเร็จรูป และเทปบันทึกภาพ และเครื่องบันทึกภาพ สื่อการสอนที่ต้องการน้อยได้แก่ ไมโครฟิล์มและเครื่องฉาย และโทรทัศน์วงจรปิด

สื่อการสอนที่นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าจำเป็นและต้องการให้ ร.ร. รับผิดชอบเพิ่มเติม เรียงลำดับ ได้แก่ เทปบันทึกภาพและเครื่องบันทึกภาพ เครื่องฉายสไลด์ บทเรียนสำเร็จรูป ห้องปฏิบัติการทางภาษา และเครื่องฉายภาพยนตร์

สื่อการสอนที่นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่ควรนำมาใช้ ได้แก่ เครื่องฉายข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพยนตร์ แผ่นภาพโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์ เครื่องขยายเสียงและไมโครโฟน

ปัญหาและอุปสรรคของสื่อการสอนที่นักเรียนส่วนใหญ่ พบ ได้แก่

- เครื่องฉายภาพยนตร์ คุณภาพต่ำ เสียบ่อย ภาพเดิน
- เครื่องขยายเสียงมีเสียงรบกวน
- เครื่องฉายข้ามศีรษะ คุณภาพต่ำ ให้แสงสว่างไม่เพียงพอ ภาพไม่ชัดเจน
- แผ่นโปร่งใส ตัวอักษรเล็ก สีซีด
- เครื่องฉายสไลด์และสไลด์ คุณภาพต่ำ เครื่องติดขัดบ่อย ภาพไม่ชัดเจน
- แผนภาพ แผนภูมิ ขนาดเล็ก

นักเรียนมีข้อเสนอแนะในการจัดหาและปรับปรุงแก้ไข สื่อการสอน ดังนี้

- ผู้บริหารควรเห็นความสำคัญของสื่อการสอนมากกว่านี้
- จัดหาสื่อการสอนให้มากขึ้น เพียงพอแก่นักเรียน
- จัดอภิปรายระหว่างครู และนักเรียน เกี่ยวกับสื่อการสอน
- ควรใช้สื่อการสอนทุกชั่วโมงที่จำเป็น
- ควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบสื่อการสอนโดยเฉพาะ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม คือ แบบสอบถามครู และแบบสอบถามนักเรียน พบว่า

ครูส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี รองลงมาวุฒิอนุปริญญาและประกาศนียบัตร โดยเฉพาะครูประจำของ ร.ร. จะมีวุฒิทั้งสองใกล้เคียงกัน และมีวุฒิปริญญาโทน้อยมากในขณะที่นักเรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว จะมีวุฒิเทียบเท่าหรือสูงกว่า แม้ว่าครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนเพียง ๑-๕ ปีเท่านั้น แต่ก็ยังคงพิจารณาเลือกใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องตามหลักสูตรการ โดยนำความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสื่อการสอนจากการสังเกต ครู อาจารย์ ผู้บรรยายอื่น ๆ หรือ เคยศึกษาจากเอกสาร ตำรา หนังสือต่าง ๆ จากสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ สื่อการสอนที่นำมาใช้ในห้องเรียนมีคุณภาพด้อยไม่เหมาะสมพอสำหรับระดับชั้นมัธยม ครูส่วนใหญ่จึงไม่ค่อยมีสื่อการสอนขึ้น

แม้ว่าจะมีครูส่วนน้อยที่ศึกษาหรือเคยอบรมทางโสตทัศนศึกษามาแล้ว และสามารถผลิตสื่อ-
การสอนขึ้นเองได้ เช่น แผนภูมิ หุ่นจำลอง สไลด์ เป็นต้น หรืออาจจะให้เจ้าหน้าที่ร่วม
กับครู และนักเรียนช่วยผลิต ทางแก้ไขคือควรสนับสนุนให้ครูทุกคนมีการศึกษาเพิ่มเติม
ในด้านโสตทัศนศึกษา โดยเฉพาะ ครูประจำของ ร.ร. และครู นชต.พบ. ซึ่งมีบาง
ส่วน ไม่เคยศึกษาอบรมด้านนี้มาก่อน เนื่องจาก การนำสื่อการสอนมาใช้ประกอบการเรียน
จำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอนให้ถูกต้องและเหมาะสม มี
ความชำนาญเพียงพอ ทั้งต้องมีการวางแผน เตรียมตัว ทดลองใช้ล่วงหน้า ตลอดจนทราบ
วิธีการสอน เพื่อใช้สื่อการสอนให้สัมพันธ์กับการบรรยาย เป็นไปอย่างราบรื่นไม่ติดขัด
อันเป็นการกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความสนใจ ก่อให้เกิดประโยชน์ได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ที่ต้องการ ในทางตรงข้าม ถ้าใช้สื่อการสอนไม่ถูกต้อง ก็อาจจะก่อให้เกิดผลตรงข้ามได้

ในด้านการใช้สื่อการสอนของครูนั้น พบว่า สื่อการสอนของโรงเรียนมีจำนวน
น้อยไม่เพียงพอกับความต้องการของครูและนักเรียน ทั้งบางอย่างคุณภาพไม่เหมาะต่อการ
นำมาใช้ และสาเหตุหนึ่งที่ครูไม่ใช้สื่อการสอน คือ ไม่สามารถหาสื่อที่ต้องการได้ หรือ
สื่อการสอนเกิดชำรุด และกำลังซ่อมแซม จึงทำให้เกิดอุปสรรคต่อการบริการ คือ เกิด
การขาดแคลนสื่อการสอน ทั้งบางครั้งครูผู้สอนหลายท่านต้องการสื่อการสอนชนิดเดียวกัน
ในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน แม้บางครั้งจะมีการจองล่วงหน้า แต่ก็ไม่สามารถ
แก้ปัญหาเหล่านี้ให้หมดไปได้ มักปรากฏว่า บางครั้งครูจำเป็นต้องใช้สื่อการสอนอย่าง
กะทันหัน หรือเมื่อต้องการใช้โดยด่วน ไม่สามารถตามเจ้าหน้าที่ได้พบ หรือเครื่องมือ
ไม่ครบตามประโยชน์ใช้สอย จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ครูหลีกเลี่ยงการใช้สื่อการสอนประเภท
นั้น หันไปใช้สื่อการสอนที่มีประจำห้องเรียน เช่น กระดานดำ จากผลการวิจัย จึงตรงกัน
ว่า ครูและนักเรียนมีประสบการณ์ในการเรียนการสอนด้วยกระดานดำ นอกจากนี้ยังพบว่า
มีครูจำนวนมาก ไม่ทราบว่าโรงเรียนมีสื่อการสอนใดบ้าง ตลอดจนระเบียบการยืม - คืน
จึงควรที่จะแก้ไขและปรับปรุงในเรื่องนี้ ให้มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน

สำหรับในด้านความคิดเห็นของครู พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการให้มีการเพิ่มงบประมาณมากขึ้นทั้งจากงบของราชการ และงบอื่นๆ โดยโรงเรียนอาจจะขอความร่วมมือจากผู้บริจาคหรือผู้บริจาค (ในปัจจุบันได้มีผู้มีจิตศรัทธาหลายท่านได้ตั้งทุนเป็นรางวัลให้นักเรียนอยู่แล้ว) และในการพิจารณาจัดหาสื่อการสอนโดยงบประมาณของทางราชการ ควรให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการพิจารณาร่วมกับ เจ้าหน้าที่บริหาร เพื่อให้ตรงกับความต้องการ ตรงตามความต้องการทั้งของครูผู้สอน กับนักเรียน ทั้งต้องการให้เจ้าหน้าที่ห้องอุปกรณ์เป็นผู้ซ่อมแซมสื่อการสอนเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อที่จะได้สะดวกในการใช้ ไม่เสียเวลาในการซ่อมแซมมากนัก ทั้งยังเป็นการประหยัดงบประมาณในการซ่อมแซม ถ้ามีเจ้าหน้าที่ที่สามารถแก้ไขซ่อมแซมสื่อการสอนเอง นอกจากนี้ยังมีความต้องการให้โรงเรียนจัดหาคู่มือการใช้สื่อการสอน และการจัดทำรายการทั้งชนิด และจำนวนสื่อการสอนที่โรงเรียนมี เนื่องจากมีครูบางส่วนโดยเฉพาะครู นบต. พบ. และครูพิเศษ ไม่ทราบว่า โรงเรียนมีสื่อการสอนอะไร

ในด้านนักเรียน จากการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นปีที่ ๑ กับชั้นปีที่ ๓ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนประเภทบุตรทหารบกประจำการ ส่วนนักเรียนชั้นปีที่ ๒ กับชั้นปีที่ ๔ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนประเภททุนกองทัพบก และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยศึกษาวิชาชีพอื่น ก่อนเข้าเรียนพยาบาล และมีความเห็นว่า การสอนโดยใช้สื่อการสอนให้ประโยชน์มากกว่าการสอนด้วยคำพูด เนื่องจากสื่อการสอนช่วยให้การเรียนการสอน มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนักเรียนเองก็มีความต้องการในสื่อการสอนมาก และต้องการให้ครูใช้สื่อการสอนทุกชั่วโมงที่จำเป็น แม้ว่าครูประจำของ ร.ร. และครู กศ.บ.จะใช้สื่อการสอนบ่อยก็ตาม แต่ก็ยังเป็นที่น่าสนใจได้ว่า หมวดความรู้พื้นฐานและวิชาความรู้ทั่วไป มีการใช้สื่อการสอนค่อนข้างน้อย และวิชาที่ใช้สื่อการสอนอยู่ในเกณฑ์ไม่เคยใช้เลย คือ วิชามนุษยศาสตร์ ในการเรียนการสอนวิชาพยาบาลนักเรียนจำเป็นต้องปฏิบัติต่อผู้ป่วยโดยตรง การสอนโดยการสาธิตแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม จึงเป็นการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เหมือนจริง นักเรียนจึงเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน โดยวิธีสาธิตมากที่สุด แต่ในขณะที่เดียวกันนักเรียนก็มีความต้องการให้โรงเรียนจัดหาทุนจำลองของตัวอย่าง และของจริงให้มากกว่าที่เป็นอยู่ขณะนี้ ด้วยเหตุนี้เอง นักเรียนส่วนใหญ่จึงมีความต้องการให้มีการอภิปรายระหว่างครู

และนักเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอน เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้สนองความต้องการทั้งครูและนักเรียน

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอน ทั้งของครูและนักเรียนใกล้เคียงกัน คือ สื่อการสอนมีจำนวนน้อยไม่ตรงกับบทเรียน หรือ ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ ทั้งคุณภาพไม่เหมาะแก่การนำมาใช้ เนื่องจาก ข้อจำกัดของสื่อการสอนแต่ละชนิด โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์เครื่องฉายต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายเก่า สภาพการใช้งานมานาน ในด้านการผลิตวัสดุต่าง ๆ นั้น ขาดคุณภาพไม่เหมาะสมต่อการนำมาใช้ เนื่องจากครูส่วนใหญ่ขาดผู้แนะนำ หรือผู้มีความรู้ ความสามารถทางโสตทัศนศึกษาให้คำปรึกษา ดังจะเห็นได้จากการเขียนแผนภาพโปร่งใส โดยใช้สีไม่เหมาะสม นักเรียนจึงมองไม่เห็น เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญเกิดขึ้นกับครูอันส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน คือ ครูมีงานประจำมาก กับไม่ทราบว่าโรงเรียนมีสื่อการสอนใดบ้าง นอกจากนี้ทั้งครูและนักเรียนได้มีข้อเสนอแนะที่ตรงกันว่า โรงเรียนควรมีสื่อการสอนให้เพียงพอ กับจัดอบรมครูในด้านการใช้สื่อการสอน โดยที่นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการอภิปรายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนนี้ด้วย

ผลจากการวิเคราะห์ทั้งแบบสอบถามครู และนักเรียน พบว่า โรงเรียนควรจะสนับสนุนครูให้มีการศึกษาอบรมทางด้านโสตทัศนศึกษา เพื่อที่จะได้นำความรู้มาผลิตสื่อการสอน และสามารถใช้อุปกรณ์การสอนได้ถูกต้อง อันจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางโสตทัศนศึกษาคอยให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการผลิต การเลือกใช้ตลอดจนงานโสตทัศนศึกษาของโรงเรียน นอกจากนี้ควรมีการประชุมผลการใช้สื่อการสอนในการเรียนการสอน เนื่องจากการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพและความต้องการทั้งของครูและนักเรียนไม่ตรงกัน เป็นต้นว่า ครูมีความต้องการในการใช้สื่อการสอนต่อไปนี้น้อย ได้แก่ หุ่นจำลอง ของจริง ของตัวอย่าง ในขณะที่นักเรียนมีความต้องการมาก ทั้ง การใช้แผ่นภาพโปร่งใสของครูในนักเรียนชั้นปีที่ ๒ มากเกินไป จนนักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย

ข้อเสนอแนะ

๑. โรงเรียนควรสำรวจ ชนิด จำนวน สภาพของสื่อการสอนทุกประเภท ที่มีอยู่ ทั้งในห้องสาธิตหรือในคลัง หรือที่กระจัดกระจายตามห้องอื่น ๆ แล้วนำมาจัด ทำบัญชีรายชื่อสื่อการสอน ว่ามีอะไรบ้าง ตลอดจนวางหลักเกณฑ์ระเบียบวิธีการปฏิบัติ ในการยืม - คืนสื่อการสอน เพื่อสะดวกในการยืม - คืน ตลอดจนการเก็บรักษา และการซ่อมแซม แล้วชี้แจงให้ครูทุกประเภททราบว่า เมื่อต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการสอนของโรงเรียนสามารถศึกษาได้จากบัญชีนี้

ในกรณีที่เป็นไปได้ ควรมีการรวบรวมสื่อการสอนไว้แหล่งเดียวกัน โดย อาจจัดเป็นหน่วยโสตทัศนศึกษากลาง ภายในหน่วยนี้ ควรประกอบไปด้วย

- หัวหน้าหน่วย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ ที่มีความรู้ทางโสตทัศนศึกษา เพื่อจะได้ช่วยวางแผนในการผลิต ใช้ ตลอดจนให้คำปรึกษา แนะนำแก่ครู อาจารย์
 - เจ้าหน้าที่ผลิตสื่อการสอน ทั้งที่เป็นช่างภาพและช่างศิลป์
 - เจ้าหน้าที่ ที่มีความสามารถในการซ่อมแซมสื่อการสอนเล็ก ๆ น้อย ๆ

ได้ เพื่อคอยตรวจสอบสื่อการสอนโดยเฉพาะ เครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนนำไปใช้ ภายหลังการใช้ ให้คงสภาพเดิมมากที่สุด เพื่อสะดวกในการใช้ ประหยัดเวลา และงบประมาณในการซ่อมบำรุง ตลอดจน คอยช่วยเหลือครู อาจารย์ที่มีปัญหาเกี่ยวกับ สื่อการสอนต่าง ๆ

- เจ้าหน้าที่ธุรการ บริการยืม - คืน สื่อการสอนพร้อมทั้งทำหลักฐาน ที่แน่นอน คอยตรวจสอบสื่อการสอนให้ตรงกับบัญชีที่มี ตลอดจน คอยติดตามสื่อการสอน ที่ยืมไป

๒. โรงเรียนควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับสื่อการสอน ทั้งในด้าน การเลือก การผลิตและการใช้ โดยอาจให้ผู้ที่เคยได้รับการศึกษา หรือเคยอบรมมาก่อนเป็นวิทยากร หรือ เชิญวิทยากรจากภายนอก เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านโสตทัศนศึกษา และ ให้ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นของสื่อการสอนต่อการเรียนการสอน

สำหรับแหล่งที่จะขอคำแนะนำเกี่ยวกับสื่อการสอน ได้แก่

- ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- แผนกโสตทัศนศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ(ประสานมิตร)
- ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- กองวัสดุและอุปกรณ์การศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- กองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข
- สำนักข่าวสารอเมริกัน ถนนสาทร กรุงเทพฯ ฯ

๓. ผู้บริหารระดับสูงควรพิจารณาให้ความสำคัญ สนับสนุน และส่งเสริมให้มีการนำสื่อการสอนมาใช้ให้กว้างขวางกว่าเดิม ตลอดจนควรมีการวิเคราะห์ผลงาน และติดตามผลการใช้สื่อการสอนประกอบในการสอนของครู เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้การเรียนการสอนของโรงเรียนพยาบาล ทบ. มีประสิทธิภาพขึ้น

ในด้านงบประมาณ ควรจะมีการสนับสนุนให้มากขึ้นจากเดิม ทั้งจากงบประมาณราชการ หรือจากงบเงินพิเศษ และควรมีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับวัสดุสิ้นเปลือง นอกเหนือไปจากงบประมาณซื้อสื่อการสอนเพิ่ม ทั้งควรจัดให้มีสื่อ-การสอนที่จำเป็นและใช้บ่อย เป็นต้นว่า เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ที่มีคุณภาพมากกว่า ๑ เครื่อง

๔. ในช่วงเวลาของผู้บังคับบัญชา ควรจะมีการเปิดอภิปราย ความคิดเห็นระหว่างครูและนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการสอน เพื่อนำผลการอภิปรายมาปรับปรุงแก้ไขทั้งของครูและนักเรียน เนื่องจาก การวิจัยพบปัญหาต่าง ๆ เป็นต้นว่า

- ควรปรับปรุงห้องเรียนทั้งระบบเสียงและแสง เช่น กระดานดำเป็นผนังนักเรียนนั่งหลังมองไม่ชัดเจน

- ควรมีคูปองประจำโรงเรียน
- ปรับปรุงสื่อการสอนที่จำเป็นให้เพิ่มมากขึ้น เช่น ในห้องปฏิบัติการทดลอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำรวจความต้องการสื่อการสอนของครูและนักเรียนในโรงพยาบาล
ผดุงครรภ์และอนามัย กองทัพบก ข้าศึกใน ๘ - ๑๐ ปี ข้างหน้า เพื่อทราบแนวโน้ม
หรือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย